

Milunika Mitrović

O LJUBAVNIM I OSTALIM DEMONIMA

Petar Lazić: „Savršena samoubistva“, Beograd, Plato Books: B&S; 2011.

Petar Lazić, do sada poznat kao pesnik, i naročito istaknuti aforističar koji se sa uspehom oprobao u raznim satiričnim i proznim formama, svojom knjigom *Savršena samoubistva* oglasio se i kao sjajni romansijer.

Roman *Savršena samoubistva* posmatran na više načina, poetičkih uglova i tematskih slojeva, ostvarenje je koje uzbuđuje, potresa, a našu zapitanost o današnjem svetu i nama u njemu, duboko uznemirava. Apsolutno jedinstvo forme i sadržine, ovu knjigu preporučuje kao pravi roman, za razliku od onoga što se danas najčešće piše i romanom naziva, ne nalikujući na onaj žanr kojem nas je književnost nekad učila.

Oblikujući roman toka svesti kao organsku celinu, paralelnim ukrštanjem unutrašnjih monologa glavnih likova, Petar Lazić je očito sebi postavio krupan i zahtevan zadatak, ostvarivši ga vanredno uspešno. Autor se svesno upustio u ono najteže – *pogled iznutra*, na ovdašnje i univerzalne stvari, pojave i dešavanja prevashodno ona zakulisna, potisnuta i psihološki uzavrela, u strasnom sudaranju i mimoilaženju ljubavi troje junaka. *Ona, On i Ono*, od jednog trenutka pa nadalje, stalno su u nerazmrsivoj mreži hiperrealnosti otuđene urbane svakidašnje,

porodice, dubokih strahova, prošlosti i frustracija. A, od te boljke, za svakog od njih, ispostavlja se da nema ni ljubavnog, ni kakvog drugog leka.

Lazić ih nije slučajno izabrao po modelu Jungovih psiholoških teorija kao prototipove, nego su oni živi osamljenici koje srećemo oko nas i u nama, kao zatočenike u tesnoj koži trojstva tragične međusobne i unutarne podvojenosti. Intelektualac srednjih godina, zatim mlada devojka i njen momak, u potrazi za nedostatnom ljubavlju i toplinom, prolaze kroz lavirinte obmana i samoobmana u kovitlacu kobnih nesporazuma, da bi stigli do osvećenja središta psihološke i druge nedovršenosti, i konačnog osujećenja žuđenog sna o vlastitoj celovitosti.

Jezički zbijenim i individualizovanim monolozima, junaci razotkrivaju sebe kao „izlišne ljude“, čime zapravo prividno odsutni pisac, pažljivo razgolićuje duše „njima samima“, tako da pocepani velovi privida spolja i iznutra oblikuju dramatičnu priču, paralelno sa sociološki, psihološki i filozofski produbljenom slikom apsurdna savremenog sveta. I tako, poput klupka koje se samo odmotava, priča svakom sledećom stranicom i novim poglavljem dobija na dinamici, i zamahu jednog napetog iščekivanja razrešenja. Sablasnom igrom u začaranom krugu ljubavnog trougla, svako od njih je izložen vetrometini vlastite strasti od koje duša pati i strada, i ne nalazeći drugog puta, završava kao izvrnuta odbačena rukavica jedna drugoj strana i daleka.

Veštinom svoga nevidljivog dleta, autor majstorski dubi promenljiva duševna sanja svojih junaka, silazeći spiralnim krugovima do unutarjeg jezgra pakla, i sunovrata u „savršena samoubistava“. *Ona*, lepa i površna mlada studentkinja, u stvari hladna manipulatorka hipertrofiranog narcisoidnog ega, otkrivajući obesmišljenost svakog razloga svog daljeg života, izvršava jezovito samoubistvo. Slika samog načina i čina njenog samoubistva, poetira simboliku i emotivno dirljivu završnicu romana. *On*, ugledni profesor i doktor za bolesti duše, žrtva pogrešne i izobličene ljubavi prema kćeri, kasnije pojačane iluzijom svoje opsesivne ljubavi prema *Njoj* kao jedinstvenom patentu „savršenstva nesavršenstva“, na kraju je strasni mrzitelj. Jer, „iz velike ljubavi ne može se roditi mala mržnja“, kako je i nagovestio moto romana. Duhovno sasvim mrtav, ostaje da traje kao čovek-utvara, koji se još kreće „a da niko nije ni primetio da je žrtva mrtva“. *Ono*, vođa navijača, uličar iz bolje kuće, blizak krimosima i ostalom sumnjivom društvenom talogu, preobražava se fizički u drugi pol, kako bi panično

pobegao od svojih razboljenih frustracija jednog nedovršenog identiteta i sloma ljubavi.

Psihološkom vivisekcijom Petar Lazić efektno, jezički precizno i mudro, višestruko simbolički zaokružuje ovu suptilnu „studiju karaktera“, čvrsto je stilski i motivacijski uvezujući po svim šavovima spolja i iznutra, horizontalno i vertikalno.

Glavne junake, uz one sporedne, pisac jasno osvetljava izvodeći ih iz psihološkog bunkera na scenu društvene pozadine i egzistencijalno stešnjene pozornice. Ne samo da bismo ih kroz skenirani presek stvarnosti videli u svojoj čudovišnoj nagoti, već da bi ih pojedinačno i zajedno doživeli kao gubitnike ljubavnog i duševnog poprišta, tragična bića žedna ljubavi i topline, potvrde života i smisla. Troje aktera (svesno ili nesvesno), simultano igraju svoje apsurdne uloge despota i žrtve, ljubavi i mržnje, koje lako prepoznajemo kao sapatnike i saputnike našeg vremena i društva, u kome se prividi realnosti često odveć surovo graniče i mešaju sa najmučnijom fantastikom.

Kod Petra Lazića ništa nije slučajno u ovom romanu. I najsitniji detalj ima svoje značenje i pravo mesto, a kondenzovana rečenica tačno nađenu meru, nudeći intrigantni prostor za ponovno promišljanje o mnogim večno aktuelnim pitanjima, bez zastajkivanja i praznih hodova. Devet je krugova pakla, i upravo isto toliko poglavlja koja imenuju stepenovana emotivna stanja: *Nemir, Strepnja, Čežnja, Požuda, Strast, Opsesija, Agonija, Poniženje, Prezir*. Stilski i značenjski, naročito je fascinantna kontrast početne i završne rečenice knjige. Oba puta je izgovara *Ona*, čijim monologom se otvaraju i sklapaju stranice *Savršenih samoubistava*: „Moj tata ne ume da voli“ kaže se u prvoj. A poslednja, pre nego zagrljaj smrti ugasi svest, glasi: „Moj tata ume da voli“.

Šta je sve stalo u taj bolni procep negacije i afirmacije umeća voljenja, između ove dve rečenice, i koliko je nepremostiv raspon između demona ljubavi i smrti – autor na nameće da se iznova sami zapitamo. Možda upravo zato, što „svi živimo u ponoru između tih dveju krajnosti“?!

Usamljenost bića, jeste osnovno stanje našeg sveta danas, a tek sutra... A između nas i sveta, čoveka i čoveka, širi se sve ubrzanije taj jaz nesagledive pukotine, u koju je hrabro i posvećeno ovaj pisac netremice zavirivao, izvukavši iz

„septičke jame“ na svetlost dana plemeniti književni biser – svoj roman o *savršenim samoubistvima*. Iako preliven sumornim bojama, on se čita u ritmu disanja sa povišenom temperaturom. Jer srećom, uz gustu naraciju, nisu izostale Lazićevske iskrice humora, ironije, pa i poezije. Odavno još Petar Lazić je dokazao, da barem smeh kroz suze, efikasno razoružava opasnost koja nam svima preti.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>

NEKOPRATI